

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

21. Gf. 40.506/2016/10.

A Fővárosi Ítéltábla az felperes neve (eljáró felperesi szervek: felperes neve (felperes címe), a felperes neve (felperes címe), a felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Pozderka Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: dr. Pozderka Gábor ügyvéd) által képviselt alperes neve (Cg. ..., alperes címe) alperes ellen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti közérdekű kereset tárgyában a Fővárosi Törvényszék 2016. május 18. napján kelt 27.G.44.686/2015/11. számú ítélete ellen a felperes 12. sorszámu, a 2016. szeptember 30. napján kelt nyilatkozattal fenntartott fellebbezése alapján - a 2017. február 14. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján, az alulírott napon - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal megállapítja, hogy az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű I. általános biztosítási feltételek 12.A.e. pontjának; ... jelű GG e-lakásbiztosítás elnevezésű I. általános biztosítási feltételek 12.A. e. pontjának, és ... jelű GG „Bázis-e” egyszerűsített lakásbiztosítás elnevezésű I. általános biztosítási feltételek 12.A.e. pontjának és a „vádíratot, büntető eljárás során hozott nyomozó hatósági, jogerős bírósági határozatot” szövegrészei jogszabályba ütköznek, ezért érvénytelenek.

Az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott, Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez blanketta 9. „Nyilatkozat előzményszerződésről” pontjának „Aláírással elismerem, hogy a biztosító az ajánlattételt megelőzően tájékoztatott arról, hogy a szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) hatályba lépésére tekintettel több ponton eltérnek a korábbi szerződési feltételektől” (...) és „A feltételek ezen részét - azok megismerése után - kifejezetten elfogadom.” szövegrésze tisztességtelen, ezért érvénytelen.

Elrendeli, hogy az alperes 15 (tizenöt) napon belül saját költségére gondoskodjék egy alkalommal a MN című országos napilapban a jelen ítélet fenti rendelkezéseit tartalmazó közlemény közzétételéről, továbbá azt a honlapján is tegye közzé.

Mellőzi az államnak az alperes javára perköltség fizetésére kötelezését, és megállapítja, hogy mindegyik fél viseli a saját elsőfokú perköltségét.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékhatóság felhívására - 18 000 (tizennyolcezer) Ft feljegyzett kereseti illetéket.

Az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékhatóság felhívására - 24 000 (huszonnégyezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Megállapítja, hogy a feljegyzett további 18 000 (tizennyolcezer) Ft kereseti, 24 000 (huszonnégyezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam, a másodfokú eljárásban felmerült saját másodfokú költségét pedig mindegyik fél maga viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az alperesi gazdasági társaság biztosítási szolgáltatásokat nyújt. A szolgáltatásai igénybevételére magánszemélyekkel fogyasztói szerződéseket is köt, amelyeknél általános szerződési feltételeket alkalmaz.

Az ... felperes - a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:105. § (1) bekezdése alapján indított - módosított keresetében az alperesnek a 2014. március 15. napjától hatályos lakásbiztosításokra, illetve kiegészítő felelősség-, élet és baleset-biztosításokra vonatkozó általános szerződési feltételei (a továbbiakban: ÁSZF) közül egyes kikötések, mint általános szerződési feltételek tisztességtelenségének és érvénytelenségének megállapítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek kifogásolt kikötései a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul hátrányosak a fogyasztóra nézve, így a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelének.

Az érvénytelenség megállapítását az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal indítványozta, és kérte, hogy a bíróság a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése alapján rendelje el azt is, hogy az alperes a saját költségére a bíróság által megállapított szövegű, a tisztességtelen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására vonatkozó közleményt hozzon nyilvánosságra.

Az egyes támadott általános szerződési feltételek az alábbiak:

1. ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.12.A.e) pontja
2. GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.12.A.e) pontja
3. GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF I.12.A.e) pontja
4. ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.15.B pontja
5. ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.15.C. pontja
6. GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.15.B. pontja
7. GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.15.C. pontja
8. GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF I.15.B. pontja
9. GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF I.15.C.pontja
10. ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF II.5.E. pontja; II.5.G. pontja; II.5.S. pontja
11. ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF II.5.F. pontja
12. GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF II.5.E. pontja; a II.5.G. pont; II.5.S. pont
13. GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF II.5.F. pontja
14. GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF II.5.E. pontja; II. 5.G. pont; II.5.S. pontja
16. GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF II.5.F. pontja
17. „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez” elnevezésű blankettaszerződés 9. pontja.

A felperes arra hivatkozott, hogy:

I. A ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.12.A.e) pontjának (ad 1.), a GG e-lakásbiztosítás ÁSZF I.12.A. e) pontjának (ad 2.), és a GG ... jelű „Bázis-e” ÁSZF I.12. A. e) pontjának (ad 3.) az a kikötése, miszerint „A biztosító a fizetési kötelezettségek teljesítéséhez az eset körülményeire, a bizonyítási teherre és a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére is figyelemmel - a különös biztosítási feltételekben is felsorolt iratokon túl - az alábbi iratok bemutatását kérheti: (...) hatóság részére történő bejelentéseket; (...) vádiratot, büntetőeljárás során hozott nyomozó hatósági, jogerős bírósági határozatot;” a Ptk. 6:103. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen, mert ezek az iratok nem tartalmaznak olyan adatokat, amelyek a biztosító fizetési kötelezettségének megállapításához szükségesek, ezért - a BH2007.371. sz. eseti döntésben megjelenő bírói gyakorlat szerint - a biztosított azok bemutatására nem kötelezhető. Az ilyen általános szerződési feltételek azzal a kitételrel is tisztességtelenek, miszerint a biztosító a dokumentumokat csak a jogalap elbíráláshoz, vagy a biztosítási szolgáltatása mértékének megállapításához kérheti, mivel ezáltal a fogyasztó számára ebben a körben megtevesztők.

II. A ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.15.B pontjának (ad4.) és I.15.C. pontjának (ad 5.); a GG e-lakásbiztosítás elnevezésű blanketta ÁSZF I.15.B (ad 6.) és I.15.C. (ad 7.) pontjának az a kikötése, hogy „Jelen biztosítási szerződésből eredő összes igény 2 év alatt évül el”, lényegesen eltér a szerződésekre vonatkozóan az elévülést meghatározó jogszabály, a Ptk. 6:22. § (1) bekezdésében foglaltaktól. Az ilyen általános szerződési feltételről a Ptk. 6:78.§ (2) bekezdése szerint a fogyasztót külön tájékoztatni kell, azt a fogyasztónak kifejezetten el kell fogadnia. A törvényi szóhasználatból következően a külön tájékoztatás az ÁSZF-től külön tájékoztatást jelenti, így ez az ÁSZF-ben történő megjelöléssel nem teljesíthető.

Ezért a 2 év elévülési idő kikötése általános szerződési feltételként az alperes által alkalmazott GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF I.15.B. (ad 8.) és I.15.C. (ad 9.) pontjában az „Eltérés a szokásos szerződési gyakorlattól” címszó alatt adott külön felhívással sem válhatna egy egyedi szerződés részévé, mert annak elfogadásával a törvényben meghatározottól eltérő elévülési idő alkalmazásához szükséges megállapodás még nem jön létre, ahhoz a feltétel egyedi megtárgyalása és az alapján történő elfogadása szükséges.

Az általános szerződési feltételek között „A szokásos szerződési gyakorlattól való eltérés” címszó alatt alkalmazott kikötések tisztességtelenségét is az adja, hogy az alperes a Ptk. 6:78.§ (2) bekezdésében előírt külön figyelem felhívási és tájékoztatási kötelezettségének kíván ily módon eleget tenni, ami a jóhiszeműség és tisztességesség követelményét sérti, mert a fogyasztónak indokolatlanul hátrányos.

A felperes a két éves elévülési idő alkalmazása és szokásos szerződési gyakorlattól eltérés ÁSZF-beli szabályozásának tisztességtelenségére vonatkozó álláspontja alátámasztására hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság által a Pfv.VIII.22.152/2010. számú határozatának indokolásában kifejtettetre.

III. A ... jelű GG lakásbiztosítás ÁSZF II.5.E.,II.5.G. és II.5.S. pontja (ad 10.) az üvegkár rendezéséről, II.5.F. pontja (ad 11.) a felhőszakadás által az épületben okozott károk térítéséről és a GG e-lakásbiztosítás ÁSZF; II.5.E; II.5.G; II.5.S. pontja (ad 12.) illetve II.5.F. pontja (ad 13.) a felhőszakadás által okozott, a GG ... jelű „Bázis-e” ÁSZF: II.5.E.; II.5.G. és II.5.S. pontja (ad 14.) a vihar, a II.5.F. pontja (ad 15.) a felhőszakadás által okozott károk térítését illetően ellentmondásosságuk miatt nem egyértelműek; „nem állapítható meg, hogy az alperes egyáltalán megtéríti-e az üvegkárt, a felhőszakadás, vihar okozta vízkárt, illetve van-e olyan károsodás, amely alapján az alperesnek a megtérítési kötelezettsége van. Így ezek az általános szerződési feltételek megtevesztők, hiszen a „nem téríti a biztosító az épületek üvegezésében okozott károkat” kijelentés nem azt jelenti, ami le van írva. Ebből adódóan a Ptk. 6:103.§ (2) bekezdése alapján tisztességtelennek minősülnek.

IV. Az alperes által alkalmazott „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez” blankettaszerződésnek az a szövegrésze, hogy „Aláírással elismerem, hogy a biztosító az ajánlattételt megelőzően tájékoztatott arról, hogy a szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) hatályba lépésére tekintettel több ponton eltérnek a korábbi szerződési feltételtől. (...) A feltételek ezen részét - azok megismerése után - kifejezetten elfogadom”, azért tisztességtelen, mert azt hivatott bizonyítani, hogy a fogyasztó az ÁSZF-et megismerte, és ezzel a tájékoztatást megkapta. Azonban a blankettaszerződés (vagyis a definíció szerint egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül megállapított szerződés) nem lehet alkalmas arra, hogy akár másik irat, akár önmaga megismerését, illetve szóbeli tájékoztatás megtörténtét bizonyítsa.

Az alperes a felperes keresetének az elutasítását kérte.

Azt nem vitatta, hogy a 2014. március 15-től hatályos általános szerződési feltételeket fogyasztókkal kötött szerződésekben is alkalmazza.

Vitatta, hogy a felperes által támadott általános szerződési feltételek tisztességtelensége a hivatkozott okokból megállapítható.

Védekezése értelmében:

Az általa alkalmazott ÁSZF-ben a felperes által kiemelt kikötések egyértelmű megfogalmazása szerint a vádirat, a nyomozást megszüntető határozat vagy a jogerős büntető ítélet bemutatása nem kötelező előfeltétele a biztosító teljesítésének. Azok bekérése a biztosító számára lehetőség. Az ilyen szerződési feltétel megfelel a szerződési gyakorlatnak, nem jogszabálysértő és az ügyfelek számára nem hátrányos. Éppen ellenkezőleg: a biztosító ügyfelei számára hátrányt az okozna, ha a feltételek érvénytelenítésével megfosztanák őket attól, hogy a biztosítóval szembeni igényük jogalapja, vagy összecszerúsége bizonyításának ilyen okiratok bemutatásával tehessenek eleget. Előadta azt is, hogy a felperes részéről hivatkozott BH2007.371. számú döntés az alperes ellen egy közérdekű kereset alapján indult másik perben született, amelyben a bíróságok a jogerős ítéletben az alperes ÁSZF-nek az iratok bemutatását szabályozó rendelkezéseit kötelező előírásként történt megfogalmazása miatt találták tisztességtelennek, és az alperes a jogerős ítéletnek megfelelően módosította a felperes által most támadott kikötéseket.

A két éves elévülési idővel kapcsolatos általános szerződési feltétel önmagában nem tisztességtelen, hiszen a jogszabály a rövidebb elévülési idő alkalmazására lehetőséget ad, és a felperes nem is emiatt támadta az ezt tartalmazó ÁSZF-eket. A külön tájékoztatás elmaradása pedig önmagában nem eredményezheti egy általános szerződési feltétel tisztességtelenségét, mert annak jogkövetkezménye az, hogy az adott feltétel nem válik a szerződés részévé. Az azonban - a Kúria BH2014.83. számon közzétett döntésben adott iránymutatás szerint - közérdekű perben nem vizsgálható, hogy a támadott kikötést a felek az adott szerződések megkötése során megtárgyalták-e. A külön tájékoztatás elmaradása miatt, vagyis a felperes által hivatkozott okokból ezért a két éves elévülésre vonatkozó ÁSZF-ek tisztességtelenségét nem lehet megállapítani.

Az „Eltérés a szokásos szerződési gyakorlattól” cím és az abban írtak ügyfél tájékoztatónak és nem általános szerződési feltételnek minősülnek, így azokat a felperes közérdekű keresetben nem támadhatja, tisztességtelenségük fogalmilag kizárt.

Az alperes mindezekén túl hivatkozott arra is, hogy - szemben a felperes okfejtésével - a jogszabályban előírt külön tájékoztatás az ÁSZF-ben is teljesíthető. Az alperes ezért a Bit. szerinti ügyfél tájékoztatóra és az általános szerződési feltételekre fizikailag egy dokumentumot használ, mellyel az ügyfelek előzetes tájékoztatása megfelelően megvalósul.

Az alperes álláspontja szerint a felperes által támadott ÁSZF-ekben, az üvegkár térítésével (illetve vihar és jégverés következtében megvalósult üvegkár nem térítésével) és a gombásodás, penészesedés miatti kár nem térítésével kapcsolatos feltételek nem ellentmondásosak, tisztességtelenségük ezért erre alapítottnak nem állapítható meg.

Álláspontja szerint az említett feltételek teljesen egyértelműen és átlátható módon juttatják kifejezésre a biztosítónak azt a szándékát, hogy „vihar és jégverés esetén nem kívánja az épület üvegezésében bekövetkezett károk fedezetét vállalni”. Emiatt az ügyfelet hátrány nem éri, mivel mindkét biztosítási esemény szerepel az alpbiztosításban a biztosító által fedezett károk között, ezért csupán annyi történik, hogy „az üvegezések jégverés, illetve vihar során történő sérüléseit üvegkárként” fogja a biztosító téríteni.

A GG ... jelű „Bázis-e” ÁSZF II.5. F. pontjának felperes által kifogásolt részében azzal, hogy meghatározza, a felhőszakadás külön biztosítási eseményből eredő mely károkat nem téríti, egyértelműen megállapítható, hogy a biztosító milyen károkat térít. Ezért ez a feltétel nem tisztességtelen, a felperesnek az az elvárása pedig, hogy az alperes taxatíven sorolja fel, hogy milyen károkat térít az adott biztosítási esemény körében nem teljesíthető, ezért az alperestől nem várható el.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezett ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte az államot, hogy fizessen meg az alperesnek 31 750 Ft perköltséget és megállapította, hogy a feljegyzett 36 000 Ft eljárási illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság az ÁSZF-nek az alperes fizetési kötelezettségének teljesítéséhez az ügyféltől bekérhető iratokkal kapcsolatos, a felperes által a keresetében sérelmezett a kárbejelentéshez csatolandó dokumentumokat tartalmazó kikötéseit a felperes által hivatkozott okokból nem találta tisztességtelennek. Ítéletének ezzel összefüggésben kifejtett indokai szerint nem osztotta azt a felperesi érvelést, hogy a biztosító az ügyféltől nem kérhet semmilyen nyomozásra, vagy az azt követő bírósági eljárásra vonatkozó iratot. A felperes által ebben a körben hivatkozott bírósági döntésből sem vonható le ilyen következtetés. Az ismertetett határozat indokolásában elfoglalt jogi álláspont megfelel a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. Törvény (Bit.) 96. § (8) bekezdésében írt rendelkezésnek, amely meghatározza, hogy a biztosító milyen okiratok bemutatását és milyen feltételekkel kérheti. A perbeli ÁSZF esetében fel sem merül, hogy az a biztosító szolgáltatásának esedékességét kötné egy már megindított vagy a későbbiekben megindítandó büntető eljárás majdani jogerős lezárásához. Ezen kívül a biztosítóval szerződő fél Ptk. 6:453. §-a szerint fennálló bejelentési és felvilágosításadási kötelezettsége körében a biztosítónak ellenőrzési joga van. Az alperes részéről a visszaélésszerű iratigénylést pedig maga az ÁSZF kizárja azáltal, hogy az I.12.A.e) pontja a bekérhető iratok körét a biztosító által a Bit. 96. § (8) bekezdése szerinti megkövetelhető határozatokra korlátozza.

A két éves elévülési idő kikötése kapcsán az elsőfokú bíróság a felperes által kifogásolt ÁSZF-ek tisztességtelenségét kizárólag a rövidebb elévülési időről való tájékoztatás tekintetében vizsgálta, mivel a felperes a keresetében - felhívást követően - az ÁSZF megjelölt kikötéseit kizárólag a tájékoztatásra figyelemmel tartotta tisztességtelennek (önmagában a rövidebb elévülési időt nem).

Ezzel és a szokásos szerződési gyakorlattól való eltérés alperesi szabályozásával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy egy általános szerződési feltétel tisztességtelenségét a tartalma hordozza, vagyis az, hogy a feltétel milyen módon befolyásolja a felek szerződésből eredő jogait és kötelességeit.

A Ptk. 6:78. § (2) bekezdése kifejezetten szabályozza, hogy hogyan válhat a szerződés részévé egy olyan általános szerződési kikötés, amelyik eltér a jogszabályoktól, vagy a szerződési gyakorlattól. Ebből következően lehetséges ilyen általános szerződési feltétel kikötése is, vagyis téves az a felperesi álláspont, hogy az általános szerződési feltételek között olyan kikötés szerepeltetése, amely

lényegesen eltér a jogszabályoktól önmagában tisztességtelen. A szerződéses kikötések tisztességtelensége és a Ptk. 6:78. § (2) bekezdésében előírt külön tájékoztatási kötelezettség (teljesítése vagy nem teljesítése) között pedig „nincs összefüggés”. Utalt arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság a (keresetének alátámasztására a felperes által is hivatkozott) Pfv.VIII.22.152/201/10. számú ítéletében azért találta az adott szerződési kikötést tisztességtelennek, mert az általános szerződési feltételek között nem szerepelt külön figyelemfelhívó tájékoztatás és elfogadás. Ez pedig cáfolja annak a felperesi álláspontnak a helytállóságát, hogy az alperes által alkalmazott ÁSZF-ek között a két éves elévülési időről és a szokásostól eltérő gyakorlattól történő tájékoztatást tartalmazók önmagukban azért tisztességtelenek, mert a külön tájékoztatás az általános szerződési feltételben nem lehetséges.

Az ÁSZF-nek a vihar, felhőszakadás és jégverés következtében a biztosított épületek üvegezésében keletkezett károk megtérítésével kapcsolatos, a felperes keresetében kifogásolt kikötései vonatkozásában az elsőfokú bíróság az ítéletének indoklásában rögzítette, hogy a felperes állítása szerint a feltételek azért nem világosak, mert egymásnak ellentmondanak. Ezzel szemben az elsőfokú bíróságnak az volt az álláspontja, miszerint önmagában az, hogy egy szerződési feltétel értelmezést, más szerződési feltételekkel való összevetést igényel, nem jelenti azt, hogy a kérdéses feltétel nem világos vagy nem érthető. A rendelkezések ellentmondásossága azért nem állapítható meg, mert különböző biztosítási eseményekre vonatkoznak, a hatályuk eltérő. A biztosító fizetési kötelezettsége beáll, ha bármely okból, balesetszerűen következik be törés- vagy repedéskár. A bármely ok a vihar és jégverés által okozott törés- és repedéskárt is jelenti.

Az ítélet indoklása szerint ugyanígy nem ellentmondásos a felhőszakadás biztosítási eseményre vonatkozó szabályozás sem. A felhőszakadás és az abból eredő rombolás, elöntés természetesen nem csak gombásodást és penészesedést okozhat, sőt rövidtávon nem okozza egyiket sem, a padló felázása, a falak belső festésében, ingóságokban keletkező károk stb. mind fedezettek a biztosítás által, így alaptalan a felperes hivatkozása, hogy a biztosított vagyontárgyakat érintő kár kizárólag gombásodás és penészesedés lehet.

Az „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez” elnevezésű blankettaszerződés felperes által sérelmezett kikötésével, mint az az általa is ilyenként elfogadott általános szerződési feltétel tisztességtelenségével kapcsolatban az elsőfokú bíróságnak (a Legfelsőbb Bíróság EBH 2011.2413. számon közzétett elvi határozatában rögzítettekre is figyelemmel) az volt a megállapítása, miszerint abból az okból, hogy a kifogásolt kikötés nem az általános szerződési feltételek között szerepel a blanketta aláírása nem jelenti azt, hogy ezek egyedileg megtárgyalt szerződési feltételeknek tekintendők, vagyis, hogy a nyilatkozat a bizonyítási terhet nem fordítja meg, nem hárítja át a fogyasztóra, ezért nem tisztességtelen.

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a módosított keresete szerinti megváltoztatását kérte.

A keresetet elutasító döntés megalapozatlanságának indokaként lényegében az elsőfokú eljárás során kifejtett jogi álláspontját ismételte meg, amit az alábbiakkal egészített ki.

Az ÁSZF-ben a vádirat, a büntető eljárás során hozott nyomozóhatósági határozat és jogerős bírósági határozat kérésének lehetőségét előíró szerződési feltételek alkalmazása önmagában azért is tisztességtelen, mert a biztosított a vádirathoz nem jut hozzá, és az okiratok közül egyik sem szükséges a jogalap elbíráláshoz, valamint a feltételekben vállalt biztosítási szolgáltatás mértékének a megállapításához.

Az elsőfokú bíróság megállapításával szemben a kétéves elévülési időre vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítását a felperes mindvégig tartalmi okokra

alapította. Ezzel kapcsolatban részletesen kifejtett jogi álláspontját fenntartva a fellebbezésében hivatkozott a 3/2011. PK. vélemény 1. pontjára, hangsúlyozva, hogy a rövidebb elévülési időre vonatkozó általános szerződési feltétel érvénytelensége a Ptk. 6:59. § (2) bekezdésébe ütközése miatt, a Ptk. 6:95 §-a szerinti semmissége okán is megállapítandó.

A felperes szerint az elsőfokú bíróság a Pfv.VIII.22.152/2010/10. számú ítéletet félreértette. Az abban kifejtett jogi érvelés lényege ugyanis az, miszerint ha az általános szerződési feltétel alkalmazójának a szerződéskötési gyakorlata a fogyasztói szerződés részévé tehet olyan kikötést, amelyik egyébként külön figyelemfelhívás, önálló megtárgyalás és kifejezett elfogadás hiányában nem válhatna a szerződés részévé, a kikötés tisztességtelen (és érvénytelenségének megállapítása keresettel kérhető). A felperes pedig éppen azért indított közérdekű keresetet az alperes által alkalmazott, a két éves elévülési időre és a jogszabályoktól, valamint a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő szabályozásra vonatkozó kikötések érvénytelenítése iránt, mivel ezeket az ÁSZF-ben írt elfogadó nyilatkozattal teszi az alperes a fogyasztói szerződés részévé, és ezáltal olyan - különleges - feltételek is az egyedi szerződés részévé válhatnak, amiről a fogyasztó az adott esetben nem tud.

A felperes fellebbezési érvelése szerint az elsőfokú bíróság félreértelmezte az „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez” elnevezésű blankettaszerződés megjelölt szövege tisztességtelenségének megállapítása iránti keresetét. Az abban szereplő támadott kikötés ugyanis olyan a jogszabályoktól, vagy a szokásos szerződési gyakorlattól való eltérésekre utal, amelyekre vonatkozóan a Ptk. 6:78. § (2) bekezdése szerinti kötelezettségét az alperes az ÁFSZ-ben nem, csak külön tájékoztatásban teljesítheti. Ez az általános szerződési feltétel is azért tisztességtelen, mert a nem szokványos általános szerződési feltételekről nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően tájékoztatják a fogyasztót, ezért a különleges kikötés a fogyasztókkal kötött szerződésben hatályosulhat, a fogyasztót a jogai gyakorlásában, jelesül a különleges feltételek elfogadása körében akadályozza.

A másodfokú eljárásban felperesként eljáró felperes neve - a fellebbezési tárgyaláson pontosított - írásbeli nyilatkozatában a fellebbezést akként tartotta fenn, hogy a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a változtassa meg, a kereseti kérelemben foglaltaknak adjon helyt, így a Ptk. 6:102. § (1) és a 6:105. § (2) bekezdése alapján állapítsa meg, hogy az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott általános szerződési feltételeinek a ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.12.A.e), I.15.B-C., II.5.E-G. és S. pontjai; a GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF. I.12.A.e), I.15.B-C., II.5.E-G. és S. pontjai; és a GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF. I.12.A.e), I.15.B-C., II.5.E-G. és S. pontjai, valamint az Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez elnevezésű blankettaszerződés 9. pontjának támadott rendelkezése tisztességtelen, ezért az annak alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen. Rendelje el, hogy alperes saját honlapján és a MN című országos napilapban saját költségén a jogerős ítélet rendelkező részét tartalmazó közlemény közzétételéről gondoskodjon
Kötelezze az alperest perköltség megfizetésére.

A felperes a fellebbezés indokait kiegészítette a következőkkel:

A ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.12.A.e) pontjának, a GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF. I.12.A.e) pontjának, valamint a GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF. I.12.A.e) pontjának kifogásolt kikötései vonatkozásában az elsőfokú bíróság indokolása - a fellebbezésben kifejtettekén túl - azért sem helytálló, mert a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. tv (hatályos Bit.) 124. §-a a biztosítási szerződési feltételek meghatározása körében előírja, hogy a

biztosító a szolgáltatása teljesítésének esedékességét csak olyan okirat bemutatásától teheti függővé, amely a biztosítási esemény bekövetkezésének igazolásához, illetve a teljesítendő szolgáltatás mértékének meghatározásához szükséges, a biztosítási szolgáltatás teljesítésének esedékességét a bejelentett biztosítási esemény tekintetében indult büntető- vagy szabálysértési eljárás jogerős befejezéséhez nem kötheti. Az a szabályozás, hogy az alperesnek lehetősége van a jogerős bírósági határozat bemutatását kérni, a Btk. megkülönböztető rendelkezései rögzítésének hiányában, burkoltan a biztosítási szolgáltatás teljesítésének a büntetőeljárás jogerős befejezéséhez kötését jelenti, amely tehát a fentiek szerint törvénysértő is.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Btk.) 263. §-a alapján a vádiratot csak a vádlottnak és a védőnek kézbesítik; a sértettet erről csupán értesítik.

A vádirat, valamint a büntetőeljárás során hozott nyomozó hatósági, jogerős bírósági határozat kérhetőségének tisztességtelenségét - azaz a jóhiszeműség és tisztesség követelményének sérelmét a törvénysértés mellett - az is megalapozza, hogy ezen iratoknak a biztosított fogyasztó általi beszerzése teljességgel a fogyasztó gondossági és hatókörén kívül esik. A biztosítottnak ezen iratok előállítására, illetve a részére történő kézbesítésére semmiféle lehetősége és befolyása nincs. Így a biztosító fizetési kötelezettségének teljesítését ezekhez kötni nyilvánvalóan tisztességtelen.

Az alperes által alkalmazott ÁSZF-nek a kétéves elévülési idő, a szokásos szerződési gyakorlattól való eltérés, valamint az ajánlat blanketta támadott szövegrésze körében az általános szerződési feltételek tisztességtelensége nem csak a felperes által eddigiekben kifejtett tartalmi okokra alapítottan, hanem további okokból is megállapítható, megállapítandó lett volna.

A kétéves elévülési idő lényegesen eltér az általános elévülési időtől, tehát a támadott feltétel tisztességtelensége tartalmilag abban is megállapítható, hogy a fogyasztó igényérvényesítési határidejét kevesebb, mint felére csökkenti a kötelmi követelésekre vonatkozó általános öt éves elévülési időhöz képest.

A rövidebb elévülési határidő egyoldalúan és indokolatlanul hátrányos a fogyasztónak. Tehát azzal, hogy alperes öt év helyett két évről rendelkezik, korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, és azt egyben más, jogszabályban meghatározott vitarendezési móddal sem helyettesíti. Erre figyelemmel a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés i) pontja alapján e kikötés tisztességtelen.

Ugyanakkor a fellebbezésben részletesen hivatkozott Kúria (akkori nevén Legfelsőbb Bíróság) Pfv.VIII.22.152/2010/10. számú ítélete is irányadó a tekintetben, hogy a külön, figyelemfelhívó tájékoztatás alperesi oldalról történő elmaradása kifejezetten megfosztja a fogyasztót a rövidebb igényérvényesítési időkről történő kölcsönös megállapodástól, és ezen „alku, tárgyalás” lehetőségének elvesztésével ebben az aspektusban is csorbítja a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségét. Mindez a jóhiszeműség és a tisztesség követelményét sérti.

Az elsőfokú bíróság ítéleti indokolásával szemben a szokásos szerződési gyakorlattól való eltérés szabályozásának tisztességtelenségét a fellebbezés alábbiak szerint összefoglalt jogi érvelése alapján kérte megállapítani:

Az alperes a Ptk. 6:78. § (2) bekezdése szerinti külön tájékoztatási kötelezettségét - a ... jelű GG lakásbiztosítás, a GG e-lakásbiztosítás, valamint a GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű, továbbá a ... jelű G lakásbiztosítás vonatkozásában rendelkezésre álló blanketta-szerződés - ÁSZF-ek keretében szabályozza. A Ptk. szerinti külön tájékoztatás bármely formában megtörténhet, azonban ha és amennyiben e külön tájékoztatás általános szerződési feltétel formájában történik meg, úgy az közérdekű per tárgya lehet, az ezzel ellentétes értelmezés törvénysértően szűkítené a közérdekű keresetindításra jogosultságot (fellebbezés 2. D) pontja).

A szóban forgó felsorolások tisztességtelenségét az is megalapozza, hogy a törvényben előírt tájékoztatási kötelezettség alperes általi teljesítése jelentős részben tartalom nélküli. Alperes ahelyett, hogy közérthető és együttműködő módon leírná szerződési feltételei eltéréseinek mibenlétét, számos esetben tartalom nélkül, pusztán felsorolja azok tényét, így például azt, hogy a

„szerződés létrejöttének módja változott”, „változtak a díjkedvezményre, díjfizetés mód változására vonatkozó szabályok”, „változtak a kárrendezés során bekérhető iratok”. Ez nyilvánvalóan kiüresíti a Ptk. szerinti külön tájékoztatási kötelezettséget, amelyet a jogalkotó éppen annak céljából vezetett be, hogy a fogyasztó és az ÁSZF-t alkalmazó fél közötti erőegyensúly megbomlását kiküszöbölje. A külön tájékoztatás törvényi kötelezettségének alperes általi teljesítése az ÁSZF. szerinti szabályozással pusztán formális, csakúgy, mint a félkövér betűtípus használata. Ez utóbbi ugyanis a teljes szabályzat áttekintését kívánná meg a fogyasztótól, amely szabályzatok kézhez vétele a GG e-lakásbiztosítás, valamint a GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF-ek tekintetében kétséges is, mivel azok blankettái nem lelhetőek fel az iratok között.

Fentiek mellett e pontok tisztességtelenségét a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés i) pontja szintén megalapozza, mivel jogellenesen leszűkíti a fogyasztó bizonyítási lehetőségeit az általa esetlegesen egyénileg indított perben az a tény, hogy a külön tájékoztatást követő kifejezett elfogadása ellenére valójában még sem ismerte a vitatott feltételek tartalmát.

A szóban forgó feltételek érvénytelensége deklarálásának elmaradása kifejezetten korlátozza a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségeit.

Az 5.S. pontok azt is rögzítik, hogy „Nem biztosítási esemény, ha a biztosított üvegezések törése vagy repedése a biztosított épület, lakás építése, korszerűsítése, felújítása alatt következik be.”

A felperes által a korábbiakban hivatkozott Pfv.VIII.22.152/2010/10. számú határozat alapjául szolgáló másodfokú döntés a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.431/2010/7. számú ítélete, amely az „alatt” szó alkalmazása körében a tisztességtelenséget jogerősen megállapította, és ezt a megállapítást a felülvizsgálat során sem vitatták. A hivatkozott ítéltáblai döntésben írtak jelen ügyre is megfelelően irányadóak, tehát „a kikötés azért érvénytelen, mert a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul az Előfizető hátrányára állapítja meg azáltal, hogy a feltétel indokolatlanul mentesíti a biztosítót a szolgáltatás teljesítése alól abban az esetben, ha a biztosítási esemény a feltételben felsorolt tevékenységek időtartama alatt, de nem azokkal okozati összefüggésben következik be.”

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének - az „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás” blankettaszerződés támadott szövegrészával kapcsolatos jogi érvelés kivételével - a saját indokai alapján történő helybenhagyását és a részére másodfokú perköltség megítélését kérte. A két éves elévülési idővel kapcsolatos ÁSZF-ek tisztességtelenségének megállapítása iránti keresetet elutasító elsőfokú döntés megalapozottsága alátámasztására hivatkozott a 2/2012. PK vélemény c.) pontjára.

Az ajánlati szerződési blankettával kapcsolatosan fenntartotta azt az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját, miszerint a felperes által támadott ajánlati nyilatkozat nem a biztosító nyilatkozata, fizikailag sem része a szerződési feltételek dokumentumnak, hanem attól különálló, így nem minősül általános szerződési feltételnek, ezért ez nem minősülhet tisztességtelennek.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezése nem volt, ezért a Fővárosi Ítéltábla azt a teljességében vizsgálta felül.

Ennek során egyrészt figyelemmel volt arra, hogy a felperes a 2016. szeptember 30-án kelt fellebbezés kiegészítése 3. pontjában részletesen kifejtve az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását akként is kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla állapítsa meg az „alatt” szó alkalmazása körében az alperesi ... jelű GG Lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF 5.S. pontja, és a GG e-lakásbiztosítás megjelölésű ÁSZF 5.S. pontja azon kikötéseinek tisztességtelenségét, melyek

rögzítik, hogy: „Nem biztosítási esemény, ha a biztosított üvegezésnek törése vagy repedése a biztosított épület, lakás építése, korszerűsítése, felújítása alatt következik be”.

A felperesnek azonban az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig módosított keresetében előterjesztett ilyen kereseti kérelme nem volt. A felperes az említett általános szerződési feltételek tisztességtelenségére első ízben csak a fellebbezésében (annak a 2016. szeptember 30-án kelt kiegészítésében) hivatkozott.

A kereseti kérelmet azonban a másodfokú eljárásban - a Pp. 247. §-ának (1) bekezdésében írt kivételektől eltekintve - megváltoztatni nem lehet. Ez a közérdekű kereset alapján indult perekre is érvényes. Mindezek miatt a Fővárosi Ítéltábla a felperesnek az alperesi ÁSZF-ek 5.S. pontjaiban alkalmazott, a fellebbezésben megjelölt kikötései tisztességtelensége iránti fellebbezési kérelmével és annak jogi érveivel nem foglalkozott.

Másrészt a Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakat csak annyiban vette figyelembe, amennyiben az a fellebbezésben foglaltakat vitatta, azt az indokolását azonban, amely szerint az „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez” elnevezésű szerződési blanketta nem minősül általános szerződési feltételnek, - ezért a tisztességtelensége közérdekű kereset alapján nem vizsgálható - figyelmen kívül hagyta. Ezzel ugyanis az alperes az elsőfokú bíróságnak az ítélete indokolásában kifejtett azt a jogi álláspontját támadta, amely szerint az ajánlat akkor is általános szerződési feltétel, ha a fogyasztó nyilatkozatát tartalmazza, ezért a tisztességtelensége a jelen perben vizsgálható (ítélet 15. oldal harmadik bekezdés). Az alperes ugyanis az elsőfokú bíróság ítéleti döntésének eltérő indokok alapján történő helybenhagyását az általa benyújtott fellebbezésben/csatlakozó fellebbezésben kérhette volna, amelynek határidőben történő előterjesztését azonban elmulasztotta. Fellebbezési ellenkérelemben pedig nincs jogszabályi lehetőség arra, hogy a fél az ítélet indokolásának a megváltoztatását kérje.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem tükrében elvégzett felülvizsgálata során az alábbiakra volt figyelemmel.

A felperes által a keresetindítást legitimáló törvényi rendelkezésként hivatkozott Ptk. 6:105. § (1) bekezdés a) pontja az felperest a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránti közérdekű kereset indítására jogosítja fel. A magyar polgári jogban az általános szerződési feltételek érvénytelenségével kapcsolatos szabályozás a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv gondolati rendszerére épül. A törvényalkotó az irányelv átvétele kapcsán már a korábbi Ptk., az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) hatályban léte alatt is úgy alakította a jogi szabályozást, hogy a fogyasztóvédelmi szabályok a nem fogyasztóval kötött szerződések kötésénél alkalmazott általános szerződési feltételek problémáira is választ adjanak. A tisztességtelen Általános Szerződési Feltételek érvénytelenségének szabályai nem változtak a Ptk.-ban, következésképpen a korábbi - az rPtk. alapján kialakult - bírói gyakorlat is figyelembe vehető.

A Ptk. az alábbi szerkezetben szabályozza a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezéseket. A Ptk. 6:102. § tartalmazza a tisztességtelenség fogalmát és kritériumait, míg a 6:103. § (1) és (2) bekezdés a fogyasztóval kötött szerződésben a tisztességtelen szerződési feltétel kritériumait határozza meg. A Ptk. 6:102. § (5) bekezdése tartalmazza a tisztességtelen általános szerződési feltétel, a 6:103. § (3) bekezdése pedig a fogyasztói szerződésben tisztességtelen szerződési kikötés jogkövetkezményét. A Ptk. 6:105. § pedig a tisztességtelen általános szerződési feltétellel kapcsolatos közérdekű keresetindítás szabályait rögzíti.

A Ptk. 6:102. § azt határozza meg, hogy milyen feltételek esetén minősül az általános szerződési kikötés, a 6:103. § (1)-(2) bekezdés pedig, hogy milyen többletfeltételek esetén minősül fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt kikötése tisztességtelennek.

A szabályozás logikája a következő. A 6:102. § (1) bekezdése a tisztességtelenség absztrakt definícióját tartalmazza, amely a fogyasztói szerződésben meg nem tárgyalt egyedi feltételek tekintetében kiegészül a 6:103. § (2) bekezdésében írtakkal. A Ptk. 6:102. § (2) bekezdése a tisztességtelenség vizsgálatához állapít meg szempontokat. A fogyasztói szerződések vonatkozásában ugyanakkor a Ptk. 6:104. § (1) bekezdése sorolja fel példálózóan a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben feltétlenül, a (2) bekezdés pedig a vélelmezetten tisztességtelennek minősülő legkirívóbb szerződési feltételeket.

I.

Mindezekből kiindulva a Fővárosi Ítéltábla azt állapította meg, hogy a felperes a kiegészített fellebbezésében megalapozottan támadta az elsőfokú bíróságnak az alperes által alkalmazott ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) I.12.A.e. pontjának, a GG e-lakásbiztosítás elnevezésű ÁSZF I.12./A.e. pontjának és a GG ... jelű „Bázis-e” elnevezésű ÁSZF I.12.A.e. pontjának a felperes által kifogásolt kikötései érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmét elutasító döntését.

A felperes keresete ezen általános szerződési feltételek tisztességtelenségének a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján történő megállapítására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a felperes kereseti kérelmén, így a Pp. 215. § (1) bekezdésében írt eljárási szabályt nem sértette meg azzal, hogy e kereseti kérelem megalapozottságát abból a szempontból is vizsgálta, hogy a sérelmezett általános szerződési feltételek nem ütköznek-e jogszabályba, mivel megállapította, hogy jogszabály, a Bit. 96. § (8) bekezdése tartalmaz a biztosító által bekérhető iratokra vonatkozó előírásokat.

A közérdekű kereset ugyanis alapvetően a tisztességtelen kikötés alkalmazásának beszüntetését célzó preventív eszköz. A Legfelsőbb Bíróságnak - az azóta már nem hatályos jogszabályi hivatkozásokon alapuló, ezáltal meghaladottá vált, de lényegében azonos tartalommal - a 3/2011. PK véleményben újrafogalmazott 1/1983. GKT-PKT állásfoglalásában adott iránymutatása alapján kialakult bírói gyakorlat szerint a jogszabályba ütköző általános szerződési feltétel nyilvánvalóan nem egyeztethető össze a szerződés rendeltetésével, ezért közérdekű kereset előterjesztése esetén sem kizárt az arra való hivatkozás, hogy a sérelmezett kikötés jogszabályba ütközés miatt tisztességtelen (BDT2010. 2287.).

Az elsőfokú bíróság által hivatkozott - a fogyasztói szerződéssel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló - 3/2011. PK vélemény 1. pontja pedig kifejezetten kimondja, hogy közérdekű kereset indítása esetén az általános szerződési feltételként a fogyasztói szerződés részévé váló kikötés érvénytelenségét akkor is meg kell állapítani, ha a kikötés - a tisztességtelenségtől eltérő, egyéb okból - semmis. Mindebből következően, mivel az elsőfokú bíróság az alperes által alkalmazott, a fogyasztói szerződések részévé váló, a felperes keresetében kifogásolt kikötések tekintetében hivatalból is észlelhette semmisségi ok fennállását, a kereseti kérelem és ellenkérelem korlátai között megállapíthatta e kikötések érvénytelenségét.

A Fővárosi Ítéltábla ezért elsőként a felperes fellebbezésének ezen általános szerződési feltételek jogszabályba ütközés miatti semmisségére való hivatkozásait, és azok tükrében az elsőfokú bíróságnak az ebben elfoglalt érdemi álláspontját vizsgálta, mivel a fellebbezési kérelem megalapozottságától függött a felperes e körben felhozott további fellebbezési érveinek a vizsgálata.

A Fővárosi Ítéltábla abban a kérdésben, hogy jogszabályba ütköznek-e az alperes által alkalmazott, a kárbejelentéshez csatolandó dokumentumokra vonatkozó, a felperes által támadott általános szerződési feltételei, nem osztotta az elsőfokú bíróság érdemi álláspontját, ugyanakkor egyetértett a felperes kiegészített fellebbezésében ezzel összefüggésben kifejtett jogi érveléssel, amelyet teljeskörűen megismételni nem kíván, csupán kiegészíteni tartja szükségesnek az alábbiakkal.

A hatályos Bit. 124. §-a - amely a biztosítót a biztosítási szerződési feltételekben annak meghatározására kötelezi, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése esetén milyen szolgáltatásokat és költségeket milyen okiratok bemutatása ellenében teljesít - kifejezetten tiltja, hogy a biztosító a szolgáltatása teljesítésének esedékességét a bejelentett biztosítási esemény tekintetében indult büntető- vagy szabálysértési eljárás jogerős befejezéséhez kösse.

A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, miszerint a perbeli általános szerződési feltételek esetében fel sem merül, hogy a biztosító szolgáltatásának esedékességét kötné egy már megindított, vagy a későbbiekben megindítandó büntetőeljárás majdani jogerős lezáráshoz.

Az alperes által alkalmazott, a fogyasztói szerződések részévé váló általános szerződési feltételek felperes részéről kifogásolt kikötései közül az „Ügyfél tájékoztató és szerződési feltételek a... a lakásbiztosításhoz” elnevezésű iratban „12.A. A szerződő, biztosított kötelezettségei” címszó és a „e./Kárbejelentéshez szükséges dokumentumok” alcím alatt tartalmazzák azt, hogy „A biztosító a fizetési kötelezettségének teljesítéséhez kérheti”.. „a vádiratot, büntető eljárás során hozott nyomozóhatósági, jogerős bírósági határozatot.”

A Ptk. 6:1. § (1) bekezdése alapján - figyelemmel a 6:2. § (1) bekezdésére - megállapítható, hogy a kötelmi hatályú szerződés legfontosabb joghatása, hogy abból kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére, és jogosultság a szolgáltatás teljesítésének követelésére. Az utóbbi - szerződés eltérő kikötése hiányában - feltételezi a szolgáltatás teljesítésének esedékessé válását.

A biztosítási jogviszonyban a biztosító szolgáltatása fizetési kötelezettség teljesítése. A biztosítási szerződésben a biztosító fizetési kötelezettsége teljesítésének feltételes kizárása arra az esetre, ha a biztosítóval szerződő fél valamely iratbemutatói kötelezettségét nem teljesítené - tartalma szerint - a biztosítási szolgáltatás esedékességének az előírt okirat bemutatásához való kötését jelenti.

A polgári jogi igények elbírálása és a polgári jogi felelősség megállapítása független az elkövető büntetőjogi felelősségének megállapításától akkor is, ha mindkettőnek azonos a ténybeli alapja. A biztosítási esemény bekövetkezése, annak körülményei, illetve a kár mértéke általában a büntetőeljárást lezáró határozat nélkül is megállapíthatók, a biztosított igénye a határozat hiányában is elbírálható.

Tekintve, hogy jogerős bírósági, avagy büntető eljárás során hozott nyomozó hatósági határozat bemutatása nyilvánvalóan feltételezi az e határozattal zárult eljárás jogerős befejezését, az olyan tartalmú szerződési feltételek alkalmazása, amelyek lehetővé teszik, hogy a biztosító a fizetési kötelezettségének teljesítéséhez a biztosítottat/ügyfelet a kárbejelentéséhez büntető eljárást lezáró határozat, vagy jogerős büntető bírói ítélet bemutatására kötelezze, ténylegesen a biztosítási szolgáltatás teljesítésének a büntető eljárás jogerős befejezéséhez kötését jelenti, ezért az a Bit. 124. §-ába ütközik.

A bírói gyakorlatban érvényesülő jogelv, hogy a jogszabályba ütköző szerződési feltétel kikötése önmagában tisztességtelen, ezért a jogszabályba ütköző feltétel érvénytelenségét a bíróság közérdekű kereset alapján mindenkire kiterjedő hatállyal akkor is megállapíthatja, ha egyébként a jogszabályba ütközés már önmagában is a semmisség jogkövetkezményét vonja maga után.

Mindezek miatt ezeknek az általános szerződési kikötéseknek az érvénytelenségét az elsőfokú bíróságnak minden további vizsgálódás nélkül meg kellett volna állapítania.

Nincs jelentősége annak, hogy a Bit. vonatkozó előírásait az alperes által alkalmazott általános szerződési feltétel is tartalmazza. Ez ugyanis nem változtat azon a tényen, hogy a biztosító részéről

büntetőeljárás során hozott nyomozóhatósági, vagy jogerős bírósági határozat bekérésének lehetősége jogszabálysértő általános szerződési feltétel. Abban pedig a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bírósággal, hogy a visszaélésszerű iratigénylést maga az ÁSZF zárja ki. A biztosító fizetési kötelezettségét megalapozó tények bizonyítása a biztosító ügyfelének (biztosítottnak) a kötelezettsége. Jogszabályi tilalom hiányában ennek a kötelezettségének bűncselekménnyel összefüggésben megvalósult biztosítási esemény tekintetében a megindult, vagy befejeződött büntetőeljárás során keletkezett iratok bemutatásával is eleget tehet. Ez az ügyfélnek olyan joga, amit a biztosító nem fordíthat át kötelezettséggé még olyan megszorítással sem, hogy a büntetőeljárással összefüggő iratokat csak a jogalap megállapításához és a feltételekben vállalt biztosítási szolgáltatás mértékének megállapításához kérheti. Emiatt pedig az alperes által alkalmazott ezek az általános szerződési feltételek azért is tisztességtelenek, mert az alperest juttatják indokolatlan előnyhöz a fogyasztók hátrányára (Ptk. 6:102.§ (1) bekezdés, 6:103.§ (1) bekezdés).

Az ÁSZF keresetlevél 1. tételeként megjelölt pontjai a biztosító fizetési kötelezettsége teljesítéséhez általa bekérhető dokumentumként jelöli meg a vádiratot is. A felperes a keresetében ebben a körben ezeknek az általános szerződési feltételeknek érvénytelenségét is kérte megállapítani.

A Bit. 124. §-a a biztosítási esemény tekintetében indult büntető- vagy szabálysértési eljárás jogerős befejezésének fogalmi körébe tartozó hatósági határozat vagy jogerős bírósági ítélet bekérhetőségét tiltja. A vádirat nem sorolható ebbe a fogalmi körbe. Ennek ellenére a Fővárosi Ítéltábla osztotta a felperesnek azt a jogi álláspontját, miszerint az alperes által a fogyasztási szerződéseiben alkalmazott, a vádirat bekérhetőségére vonatkozó általános szerződési feltételei a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelenek.

A Be. 217. §-a értelmében a vádirat bíróság előtti büntetőeljárás felperes általi megindításának, a vádemelésnek az eszköze.

Abból, hogy a törvény rendelkezésénél fogva (Bit. 124. §) a biztosítási szolgáltatás teljesítésének esedékességét a biztosító a bejelentett biztosítási esemény tekintetében indult büntető- vagy szabálysértési eljárás jogerős befejezéséhez nem kötheti, okszerűen következik, hogy nem kötheti azt a bejelentett biztosítási esemény tekintetében büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításához sem. A biztosító fizetési kötelezettsége teljesítéséhez (úgy a jogalap fennállásának megítéléséhez, mint az összegszerűség megállapításához) nem lehet szükség a vádiratra sem, ezért annak a biztosítóval szerződő fogyasztótól való bekérhetőségének az általános szerződési feltételek közötti biztosítása indokolatlan. Ezen kívül - abból adódóan, hogy a Be. 263. §-a értelmében a bíróság a vádiratot csak a vádlottnak és védőjének kézbesíti, és a sértettet erről csupán értesíti - a biztosítóval szerződő fogyasztó számára hátrányos is, mivel olyan irat bemutatására kötelezheti, amelyhez nem juthat hozzá.

Mindezekre tekintettel ez az általános szerződési feltétel a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján érvénytelen, ezért tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy foglalt állást, hogy a felperes keresete e vonatkozásban is megalapozatlan.

II.

támadta a felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróságnak a két éves elévülési idővel és a szokásos szerződési gyakorlattól való eltéréssel kapcsolatos általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmét elutasító ítéleti döntését.

Az alperes által a fogyasztói szerződéseknel is alkalmazott ÁSZF-ek kiemelt részei a biztosítási szerződésből eredő összes igény elévülését két évben határozzák meg.

A Fővárosi Ítéltábla az iratokból azt állapította meg, hogy a felperes a keresetében az ezeket tartalmazó kikötések érvénytelenségének megállapítását a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján

valóban kifejezetten arra hivatkozva kérte, hogy a hivatkozott általános szerződési feltételek azért tisztességtelenek, mert a tartalmukról a Ptk. 6:78. § (2) bekezdése értelmében a másik felet külön kell tájékoztatni, ami ezért az általános szerződési feltételekben (amelyek fogalmilag egyoldalúan a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározottak, így egyedileg meg nem tárgyaltak) nem lehetséges.

A 2016. június 28-án előterjesztett, 5. sorszámú nyilatkozatában ugyanakkor az elévülési idővel kapcsolatos általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása érdekében e mellett - Pfv.VIII.22.152/201. számú határozatban kifejtettekre utalva - azzal is érvelt, hogy a két éves elévülésre vonatkozó valamennyi kikötés azért érvénytelen, mert azáltal, hogy a törvényben meghatározottnál rövidebb elévülési időről a fogyasztót nem tájékoztatja, ezzel kizárja, illetve korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét [2. oldal utolsó bekezdés].

A felperes ezzel a jogszabály pontos megjelölése nélkül, de tartalma szerint a Ptk. 6:104. § (1) bekezdés i) pontjában meghatározott érvénytelenségi okra hivatkozott. E jogszabályi rendelkezés ugyanis azt tartalmazza, hogy a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül az a kikötés, amely kizárja vagy korlátozza a fogyasztó peres vagy más jogi úton történő igényérvényesítési lehetőségeit.

E kereseti kérelem elbírálásánál ezért az elsődlegesen eldöntendő érdemi kérdés az volt, hogy a kikötés kizárja vagy korlátozza-e a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségét.

A Fővárosi Ítéltábla ebben a kérdésben a felperes fellebbezési érvelésével szemben az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetéseivel értett egyet.

Az elsőfokú bíróság érdemi álláspontja lényegében az volt, miszerint önmagában még nem tisztességtelen az, hogy a tájékoztatási kötelezettség körében a Ptk. 6:78. § (2) bekezdése szerint külön tájékoztatást igénylő két éves elévülést, illetve - felsorolásszerűen - azokat a szerződési feltételeket, amelyek eltérnek a szokásostól az ÁSZF tartalmazza. Ezek ugyanis a Ptk. 6:78. § (1)-(3) bekezdései szerint csak akkor válhatnak a szerződés részévé, ha a fogyasztó előzőleg megismerhette és kifejezetten elfogadta.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezés tükrében ezzel, a kereseti kérelem elutasításának helyes indokaként a következő kiegészítéssel értett egyet.

A Ptk.-nak a szerződésre vonatkozó szabályai annak alapulvételével kerültek megalkotásra, hogy a felek tárgyalások, alku folyamatok eredményeként kötnek szerződést. Erre a tipikus esetre vonatkoznak a diszpozitív szabályok. Azoktól ugyanis a felek a szerződésükben eltérhetnek.

Az elévülési időt meghatározó Ptk. 6:22. § (1) bekezdés ilyen diszpozitív szabály, mert az általános öt éves elévülési időtől eltérő elévülésben való megállapodást a felek számára a (3) bekezdés kifejezetten megengedi. A rövidebb elévülési időben való megállapodás az alperessel szerződő fél (fogyasztó) jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét értelemszerűen korlátozza. Ez azonban nem jogszabályba ütköző, így önmagában emiatt az ilyen feltétel tisztességtelensége a Ptk. 6:104. § (1) bekezdése i) pontja alapján nem állapítható meg. Ehhez annak megállapítása is szükséges, hogy a kikötés a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségét kifejezetten az általános szerződési feltétel alkalmazójának előnyére, ezzel együtt a fogyasztó hátrányára, vagyis a mellérendeltség és egyenjogúság elvét sértő módon korlátozza. Ez akkor következhet be, ha az állapítható meg, hogy az adott kikötés megbontja a jogosultságok és a kötelezettségek egyenlőségét, azaz a kölcsönösség és az érdekkiegyenlítés egyensúlyát.

A felperes ezt a feltételt abban vélte teljesülni, hogy az alperes a rövidebb elévülési idővel kapcsolatos, a jogszabályban előírt tájékoztatási kötelezettségét az általános szerződési feltételek

között található, a két éves elévülésre vonatkozó külön felhívással nem teljesíti, és ezáltal a fogyasztó jogai sérülhetnek.

Ezt az érvelést a Fővárosi Ítéltábla nem osztotta.

A Ptk. 6:78.§ (2) bekezdése értelmében az általános szerződési feltétel alkalmazóját külön tájékoztatási kötelezettség terheli az olyan általános szerződési feltétel tekintetében, amely lényegesen eltér a szerződésekre vonatkozó (diszpozitív) rendelkezésektől vagy a szokásos szerződési gyakorlattól, kivéve, ha megfelel a felek között kialakult gyakorlatnak. A Kúria eseti döntésben állapította meg, hogy a feltételt alkalmazó fél számára előírt tájékoztatási kötelezettség ahhoz kell, hogy az adott általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon (BH2013. 128.). A Ptk.-ban az egyes általános szerződési feltételekre vonatkozó külön tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatban a kiinduló tétel az, hogy külön tájékoztatási kötelezettség az alakilag nem magában a szerződésben foglalt, hanem a szerződéstől különváltan (pl. blankettában stb.) szereplő általános szerződési feltételekre vonatkozik. A Legfelsőbb Bíróság eseti döntésben tette a következő elvi jelentőségű megállapítást: az általános szerződési feltételek azon kikötései, amelyeket az egyedi szerződés tartalmaz, külön figyelemfelhívó tájékoztatás nélkül a szerződés tartalmává válnak. A külön figyelemfelhívás szükségessége olyan esetben merül fel, amikor a szerződésben csupán utalás történik az általános szerződési feltételekre (BH2003. 15.).

Ebből következik, hogy a felperes álláspontjával szemben a külön tájékoztatási kötelezettség teljesíthető az olyan szerződési feltételeket tartalmazó nyilatkozatban, amelyeket általános szerződési feltételként alkalmaznak.

Abban pedig a Fővárosi Ítéltábla teljes mértékig egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a - jelen esetben - két éves elévülés kikötése csak akkor válik a szerződés részévé, ha a fogyasztó kifejezetten elfogadta. Ez az elfogadás Ptk. 6:22. § (3) bekezdése értelmében érvényesen csak írásban történhet. Amennyiben tehát a fogyasztó az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételeket megismerheti, tudomást szerezhet arról is, hogy az alperes a fogyasztási szerződéseiben a jogszabályban meghatározott elévülési időtől rövidebb elévülési időt kíván kikötni. Ez alapján eldöntheti, hogy ezzel a feltétellel kíván-e szerződni. Az, hogy ezeknek az általános szerződési feltételeknek az elfogadása érvényesen csak írásban történhet a garancia arra, hogy amennyiben a fogyasztó az alperes által alkalmazott ÁSZF-eket nem ismerheti meg, akkor nem válnak a szerződés részévé.

Mindebből pedig az a következtetés vonható le, hogy az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek között a két éves elévülésre vonatkozó kikötések a Ptk. 6:102. § (1) és 6:103. § (1) bekezdésének alkalmazása során megkövetelt módon nem befolyásolják a felek között a jogosultságok és kötelezettségek egyenlőségét, alkalmazásukkal a fogyasztók peres vagy más jogi úton történő igényérvényesítési lehetőségeinek kétségtelen korlátozása tehát az adott esetben nem a kölcsönösség és érdekek kiegyenlítése egyensúlyának megbomlásával, tehát tisztességtelenül történik.

Mindezek alapján helytálló az elsőfokú bíróságnak az a jogkövetkeztetése, hogy a támadott általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására nincs alap.

Miután a saját jogi álláspontja alátámasztása végett arra a felperes a fellebbezésében is hivatkozott, a Fővárosi Ítéltábla kiemeli, helyes volt az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása is, amellyel a jelen perbelitől lényegesen eltérő tényállással indokolva a Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.152/2010/10. számú ítéletét nem találta alkalmazhatónak.

A felperes az elsőfokú eljárás során a két éves elévülésre vonatkozó szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása érdekében kifejtettekkel azonos indokok alapján kérte az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételekben a szokásos szerződési gyakorlattól való eltérés

szabályozása, és az ebbe a körbe tartozóként a keresetében megjelölt kikötések tisztességtelenségének a megállapítását.

Ezért a Fővárosi Ítélőtábla a kereseti kérelem megalapozatlansága tekintetében - anélkül, hogy azokat részletesen megismételné - utal az általános elévülési időtől eltérő elévülést tartalmazó kikötések tisztességtelenségének meg nem állapíthatóságának indokaként fent kifejtettekre. Azt csupán azzal egészíti ki, miszerint nem értett egyet a felperesnek a fellebbezése kiegészítése keretében tett azzal az érvelésével sem, hogy a szóban forgó felsorolások tisztességtelenségét az is megalapozza, hogy a törvényben előírt tájékoztatási kötelezettség alperes általi teljesítése jelentős részben tartalom nélküli.

A Fővárosi Ítélőtábla ezzel szemben azt állapította meg, hogy az általa alkalmazott ÁSZF-ek között található, a felperes keresetével támadott kikötések beiktatásával az alperes a Ptk. 6:78. § (2) bekezdésében írt kötelezettsége teljesítése érdekében - a Legfelsőbb Bíróság GK 37. számú állásfoglalásában előírtak szerint - járt el. A Ptk. 6:78. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség teljesítésével kapcsolatban a Fővárosi Ítélőtábla az előzőekben már rámutatott arra, hogy a feltételt alkalmazó fél számára előírt tájékoztatási kötelezettség ahhoz kell, hogy az adott általános szerződési feltétel a szerződés részévé váljon (BH2013. 128.). Ez a Ptk. 6:78. § (3) bekezdése értelmében csak akkor következik be, ha a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő általános szerződési feltételt a másik fél külön tájékoztatást követően kifejezetten elfogadta, azaz az adott feltételt egyedileg megtárgyalták. A Ptk. 6:77. § (1) bekezdése szerinti egyedi megtárgyalás alatt nem azt kell érteni, hogy az általános szerződési feltétel tartalmát a szerződéskötéskor megismerhette a fogyasztó, illetve arról megfelelő tájékoztatást kapott.

A Legfelsőbb Bíróság 2/2011. PK véleményének 2. pontjához fűzött indokolás értelmében akkor minősül egyedileg megtárgyaltnak egy szerződési feltétel, ha a fogyasztó részére ténylegesen fennállt a lehetőség annak tartalmi befolyásolására.

Ez akkor valósul meg, ha a fogyasztónak reális lehetősége nyílt a szerződési feltételek módosítására, azaz a feltételt előre meghatározó fél ténylegesen is lehetővé tette a számára, hogy megfontolás tárgyává tegye annak tartalmát, s azzal kapcsolatban akaratát érvényesítse (BH2013.128.).

A Legfelsőbb Bíróság a GK 37. számú állásfoglalás II. pontjában pedig - a fogyasztói szerződésekre is irányadóan - olyan iránymutatást adott, miszerint ahhoz, hogy az általános szerződési feltételek a szerződés részévé váljanak, arra van szükség, hogy az azokat kibocsátó vállalattal forgalmi kapcsolatban levő gazdálkodó szervezetek e feltételeket megfelelően megismerhessék. Ezért az olyan szerződési feltételre, amely eltér az általában szokásos szerződési gyakorlattól, a jogszabályok diszpozitív rendelkezéseitől vagy a kibocsátó vállalat által korábban alkalmazott feltételektől, külön kifejezetten fel kell hívni a figyelmet. Az általános feltételeknek ilyen rendelkezései csak akkor válnak a szerződés részévé, ha a figyelemfelhívás megfelelő módon (pl. aláhúzással, eltérő nyomtatással, külön kifejezett közléssel) megtörtént, vagy ennek hiányában is ezeket a feltételeket a másik fél kifejezetten elfogadta.

Mindezekből pedig az következik, hogy az adott általános szerződési feltételek tisztességtelensége szempontjából a felperes tartalom nélküliségre hivatkozásának akkor sincs jelentősége, ha egyébként az valóban megállapítható.

III.

a fellebbezés a vihar, és jégverés által okozott üvegkár, és a felhőszakadás miatt bekövetkező károk megtérítésével kapcsolatos általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránti keresetet elutasító ítéleti rendelkezés megváltoztatására irányulóan.

A felperes az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek II. 5.E. és 5.G. pontjai, továbbá az 5.S. pontja kiemelt kikötései tisztességtelenségének megállapítását a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése

alapján arra hivatkozva kérte, hogy ellentmondóak, mert a II.5.S. alkalmazhatóságát (vagyis hogy a biztosító megtéríti a biztosított vagyontárgy üvegezésének bármely okból bekövetkezett törése, repedése miatti kárt) az 5.E. és 5.G. pont kikötései (miszerint nem téríti a biztosító az épületek üvegezésében keletkezett károkat) megkérdőjelezi. A támadott ÁSZF-ek tisztességtelenségének a megállapítását, a 6:102. § (3) bekezdésére is figyelemmel indítványozta.

A Fővárosi Ítéltábla előjáróban szükségesnek tartja megjegyezni, hogy e kereseti kérelem elbírálásánál a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésben írt arra a szabályra is figyelemmel kellett lenni, amelyik a tisztességtelen általános szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések alkalmazását kizárja a főszolgáltatást megállapító vagy a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételekre, ha azok világosak és érthetőek.

A jelen esetben a felperes éppen arra hivatkozva kérte ezeknek az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségének a megállapítását, hogy azok nem egyértelműek. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor e szerződési feltételek tisztességtelenségét érdemben bírálta el anélkül, hogy megelőzően vizsgálta volna azt, hogy ezek a rendelkezések főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás, ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésnek tekinthetők-e.

A keresetet e részében elutasító érdemi döntésével pedig a Fővárosi Ítéltábla indokainak az alábbiakkal történő kiegészítésével egyetértett.

A Ptk. 6:103. § (2) szerint fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben az általános szerződési feltétel és a vállalkozás által előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelen voltát önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem egyértelmű.

A Ptk. arra vonatkozóan, hogy a szerződési feltétel mikor egyértelmű, vagy nem egyértelmű külön fogalom meghatározást nem ad. A Ptk.-t megelőzően hatályban volt rPtk. 209. § (4) bekezdése akként rendelkezett, hogy az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető.

A 209. § (4) bekezdést a 2009. évi XXXI. tv. 1. §-a iktatta be az rPtk.-ba. A módosító törvény tervezetéhez adott részletes miniszteri indokolás szerint a fogyasztókkal kötött szerződésben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 5. cikke értelmében: „Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés az irányadó. A módosítás ennek a kötelezettségnek a teljesítésére irányul azzal, hogy beépíti a Polgári Törvénykönyvbe az említett irányelv elsőként idézett mondatának megfelelő rendelkezést. A Ptk. a közösségi jogban kialakított fogyasztóvédelmi szabályozást veszi át. Mindezekre tekintettel az rPtk. 209.§ (4) bekezdésével kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat a Ptk. 6:103. § (2) alkalmazása során is figyelembe vehető.

A Ptk. 6:102. § (3) úgy rendelkezik, hogy nem tisztességtelen az általános szerződési feltétel, ha világos és érthető. Következésképp nem egyértelmű az a kikötés, amelyik nem világos és/vagy nem érthető.

A világos (egyértelmű) és érthető megfogalmazás elve tekintetében a Kúria a 2/2014. PJE-ban az Európai Unió Bírósága által a Kásler-ítéletben meghatározott szempontokat átvéve adott iránymutatást.

Eszerint fogyasztó alatt az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztót kell érteni. Elvárás mindenekelőtt, hogy egyszerű nyelvtani értelmezéssel, a szavak általánosan elfogadott, köznapi értelmét alapul véve a fogyasztó félre nem érthető információk

alapján tájékozódni tudjon a szerződéses feltételben foglaltaknak a szerződésben vállalt terheire gyakorolt hatásáról.

Lényeges követelmény, hogy az általános szerződési feltételek a fogyasztó számára áttekinthető szerkezetben jelenjenek meg. Ha az általános szerződési feltételek szerkezeti kialakítása nem áttekinthető, követhetetlen, szükségtelenül bonyolult - a többszörösen utaló szabályok folytán gyakran már az sem egyértelmű, hogy az adott fogyasztói szerződésre mely ÁSZF, illetve az ÁSZF mely rendelkezései alkalmazandóak - a szerződési feltétel az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményébe ütközik.

Ezeket a szempontokat szem előtt tartva az épületek üvegezésében keletkezett károk biztosító általi térítése vonatkozásában a felperes alaptalanul hivatkozott az általános szerződési feltételek tisztességtelenségére.

A Ptk. 6:439. § (2) bekezdése értelmében biztosítási szerződésben főszolgáltatásnak a biztosító részéről a biztosítási esemény bekövetkeztétől függően fizetendő biztosítási összeg (esetleg más szolgáltatás teljesítése), minősül. Ebből kiindulva az alperes által nyújtott biztosítási konstrukciók (szerződések) esetében az adott biztosítási formánál a biztosító fizetési kötelezettségét keletkeztető, biztosítási eseménynek minősülő tények és azok a kivételek, amikor a biztosító nem köteles teljesíteni, egymással szorosan összefüggő, együtt alkalmazandó rendelkezések.

A fogyasztói szerződésben tehát pontosan, egyértelműen és ellentmondásoktól mentesen kell megjelölni a biztosító fizetési kötelezettségére, illetve a fizetési kötelezettség be nem következésére okot adó tényeket és körülményeket.

Az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételekből az átlagos fogyasztó számára is megállapítható az, hogy a biztosítási jogviszonyban a biztosítási esemény az, ami a biztosító szerződés szerinti fizetési kötelezettségét kiváltja.

Az, hogy az ÁSZF-ek II.5. E. pontja szerinti viharok, a II.5.G. pontban szabályozott és jégverés okozta kár és a II.5.S. pontban meghatározott üvegkár külön-külön biztosítási események az átlagos fogyasztó számára abból is egyértelmű lehet, hogy ezeket az ÁSZF-ek „5. BIZTOSÍTÁSI ESEMÉNYEK„ címszó alatt külön-külön pontokban tartalmazzák.

Az ÁSZF-ek II.5.E. és G. pontjaiban elhelyezett kikötésekből, a szavak általánosan elfogadott (köznapi) jelentése alapján (Ptk. 6:8. § (1) bekezdés) az átlagos fogyasztó számára egyértelműen megállapítható, hogy az épületek üvegezésében, illetve üvegtetőkben keletkezett kárt a biztosító nem téríti, ha a károsodást vihar vagy jégverés okozta. Ezek a feltételek tehát a biztosító szolgáltatása szempontjából a biztosító helytállásának kizárásáról - vagyis arról, hogy egyébként biztosítási eseménynek minősülő kár bekövetkezése ellenére a biztosítónak nem keletkezik fizetési kötelezettsége - az átláthatóság, világosság, érthetőség követelményét kielégítő módon rendelkeznek, ezért a Ptk. 6:103. § (2) bekezdés szerinti tisztességtelenségük nem állapítható meg.

Alaptalanul fellebbezett a felperes az alperes által alkalmazott általános szerződési feltételek II.5.F. pontjaiban foglalt feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmének elutasítása miatt is.

A Ptk. 103. § (2) bekezdése szerint a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására az adhat alapot, ha a feltétel az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményébe ütközik.

A felperes alaptalanul állította a keresetében és a fellebbezésében is azt, hogy az alperes által alkalmazott ezekből szerződési feltételekből nem állapítható meg, hogy a biztosító milyen károkat térít. Ezzel szemben az említett általános szerződési feltételek tartalmazzák azt, hogy biztosítási

eseménynek a biztosított vagyontárgyakban felhőszakadás származó víz által okozott károsodások minősülnek. A biztosítási esemény fogalmából következően ebből meg lehet állapítani, hogy a biztosító a felhőszakadással összefüggésben milyen károkért köteles helytállni. A kikötések tehát megfelelnek a világos (egyértelmű) és érthető megfogalmazás elvének.

Abban pedig a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság megállapításával értett, miszerint a kiemelt szerződési feltétel tisztességtelensége abból a felperes által hivatkozott okból nem állapítható meg, hogy a biztosító helytállását kizáró okokat rögzíti, ugyanakkor nem tartalmazza azoknak a károknak a kimerítő felsorolását, amelyeket a biztosító esemény bekövetkezése esetén térít.

IV.

A Fővárosi Ítéltábla alaposnak találta a felperes fellebbezését az alperes által alkalmazott „Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez” blankettaszerződésben a felperes által a kiegészített keresetében sérelmezett kikötés tisztességtelenségének megállapítása iránti keresete elutasító rendelkezésének megváltoztatására irányulóan.

A blanketta szerződés felperes által kifogásolt szövege az, hogy: „Aláírással elismerem, hogy a biztosító az ajánlattételt megelőzően tájékoztatott arról, hogy a szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) hatálybalépésére tekintettel több ponton eltérnek a korábbi szerződési feltételtől.” (...)

„A feltételek ezen részét - azok megismerése után - kifejezetten elfogadom.”

Alperesi fellebbezés hiányában nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát annak az elsőfokú bíróság által elfoglalt jogi álláspontnak a felülvizsgálata, hogy a szerződési blanketta fenti kikötéseinek tisztességtelensége a felperes közérdekű kereset alapján, a Ptk. 6:77. § (1) bekezdésére figyelemmel érdemben vizsgálható volt.

A Fővárosi Ítéltábla azonban az elsőfokú bíróság e kereseti kérelmet elutasító döntésével, annak kifejtett indokaival nem értett egyet, ugyanakkor az alábbiak szerint osztotta a felperes fellebbezésben megismételt jogi érvelését.

A Fővárosi Ítéltábla is azt állapította meg, hogy a blanketta szerződés kiemelt szövege a biztosítóval szerződő fél (fogyasztó) előre, egyoldalúan meghatározott azt a nyilatkozatát tartalmazza, ami olyan megváltozott szerződési feltételek megismerésére és elfogadására vonatkozik, amelyek nem részei, és nem is mellékletei a blankettának, és azokra - pontos ismertetés nélkül - a blanketta csupán oly módon utal, hogy arról a nyilatkozattevő előzetes tájékoztatást kapott. A Fővárosi Ítéltábla a felperes álláspontját osztotta abban, hogy erre a helyzetre a Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság hasonló tényállás alapján meghozott Gfv.IX.30.316/2008/8. számú ítéletében kifejtett jogi érvelés az irányadó, az elsőfokú bíróság által idézett EBH 2011.2413. számú döntés ugyanakkor a jelen esetben nem alkalmazható. Az utóbbi határozattal felülvizsgált jogerős ítélet tényállása ugyanis a jelen ügy tényállásától alapvetően eltér abban, hogy ott a blankettaszerződésben lévő közérdekű keresettel megtámadott fogyasztói kijelentés a blanketta szerződés elválaszthatatlan mellékletét képező és az ügyfél által 1-1 példányban átvett alperesi üzletszabályzatra és ÁSZF-ra vonatkozott. Erre tekintettel nem értett egyet a jogerős ítéletében a másodfokú bíróság - és a Legfelsőbb Bíróság -, az elsőfokú bírósággal abban, hogy a blankettaszerződés támadott kikötése ellentétes lenne a nyilatkozat rendeltetésével.

Ahogy az azt a jelen perben az elsőfokú bíróság is helytállóan megállapította, az alperes által alkalmazott blankettaszerződés keresettel támadott kikötése alkalmazásának a célja, a biztosító által korábban alkalmazott általános szerződési feltételek megváltozása ügyfél általi megismerésének

bizonyítása. Abból az okból azonban, hogy csupán általánosságban utal az előzetesen megkapott tájékoztatás tartalmára, a tájékoztatás tárgyát képező megváltozott általános szerződési feltételek ugyanakkor nem részei, vagy nem mellékletei a blankettaszerződésnek, az alperes által előre egyoldalúan meghatározott fogyasztói nyilatkozat a Fővárosi Ítéltábla meggyőződése szerint is összeegyeztethetetlen a nyilatkozat rendeltetésével. A fogyasztónak adott tájékoztatás ugyanis nem tudja betölteni a rendeltetését, ha nem biztosított a fogyasztó számára annak megismerése és ezáltal ellenőrizhetősége, hogy a korábbi szerződési feltételek megváltozása valóban megtörtént-e. Ezért a blankettaszerződésben alkalmazott ez a feltétel attól függetlenül tisztességtelen, hogy önmagában annak rögzítése, miszerint azt a biztosító ügyfele (a fogyasztó) megismerés után aláírásával kifejezetten elfogadja, nem jelenti azt, hogy ezek egyedileg megtárgyalt szerződési feltételeknek tekintendők.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésének I. fordulata alapján részben megváltoztatta, és az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott ... jelű GG lakásbiztosítás elnevezésű I. általános biztosítási feltételek 12.A.e. pontjának; ... jelű GG „Bázis-e” egyszerűsített lakásbiztosítás elnevezésű I. általános biztosítási feltételek 12.A.e. pontjának és ... jelű GG e-lakásbiztosítás elnevezésű I. általános biztosítási feltételek 12.A. e. pontjának a „vádiratot, büntető eljárás során hozott nyomozó hatósági, jogerős bírósági határozatot” szövegrészei érvénytelenségét jogszabályba ütközésük miatt; az Ajánlat a ... jelű G lakásbiztosítás megkötéséhez blanketta 9. „Nyilatkozat előzményszerződésről” pontjának „Aláírással elismerem, hogy a biztosító az ajánlattételt megelőzően tájékoztatott arról, hogy a szerződési feltételek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) hatályba lépésére tekintettel több ponton eltérnek a korábbi szerződési feltételektől” (...) és „A feltételek ezen részét - azok megismerése után - kifejezetten elfogadom.” szövegrésze érvénytelenségét pedig tisztességtelensége miatt - a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése alapján - az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal megállapította és elrendelte, hogy az alperes - a Pp. 217. § (1) bekezdés szerinti teljesítési határidőben - saját költségre gondoskodjék a jelen jogerős ítélet rendelkező részének a felperes által megjelölt országos napilapban, továbbá a honlapján történő közzétételéről. Egyebekben - a keresetet elutasító rendelkezéseit illetően - az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla döntése alapján a felperes részben pernyertessé, az alperes pedig részben pervesztessé vált. A megváltozott a pernyertesség-pervesztesség arányát a Fővárosi Ítéltábla - mérlegeléssel - 50-50 %-ban határozta meg. Erre tekintettel mellőzte az államnak az alperes javára perköltség fizetésére kötelezését, és a Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulata alapján úgy rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli a saját perköltségét. A 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) (3) bekezdése alapján az alperest kötelezte a le nem rótt 36 000 Ft kereseti illeték pervesztességével arányos részének az állam javára történő megfizetésére, és a rendelet - 13. § (1) bekezdésére figyelemmel a - 14. §-a alapján megállapította, hogy a felperes teljes személyes illetékmentessége miatt a fennmaradó 18 000 Ft le nem rótt kereseti illeték az állam terhén marad. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyta.

A felperes fellebbezése részben eredményes volt, 50%-ban eredménytelen maradt. Ezért a Fővárosi Ítéltábla a felek azonos arányú másodfokú pernyertessége-pervesztessége okán a felhívott jogszabályok alapján az alperest kötelezte az állam javára a felperes teljes személyes illetékmentessége miatt le nem rótt - a meg nem határozható pertárgyérték miatt az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdés c) pontja és 46. § (1) bekezdése alapján megállapított - 48 000 Ft fellebbezési eljárási illeték 50%-ának az állam javára történő megfizetésére és megállapította, hogy a fennmaradó le nem rótt illetéket az állam viseli.

A feleknek a saját másodfokú perköltségük viselésére kötelezése a Pp. 81. § (1) bekezdés második fordulatán alapul.

Debrecen, 2017. február 23.

Dr. Görög Attila sk a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk előadó bíró, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk bíró